

Wat brengt de nieuwe Richtlijn Productaansprakelijkheid schadeverzekeraars?

VAST 2025 / P-033
22 augustus 2025

Per 9 december 2026 gaat de nieuwe Richtlijn Productaansprakelijkheid gelden ([Richtlijn - 2024/2853 - EN - EUR-Lex](#)). Dit artikel duidt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de huidige regelgeving. Daarnaast gaan de auteurs in op de gevolgen van de wijzigingen voor de schadeverzekeringspraktijk.

1. Inleiding

In 1985 heeft de Europese wetgever de Richtlijn Productaansprakelijkheid uitgevaardigd.¹ Deze richtlijn is in artikel 6:185 e.v. BW opgenomen. Evaluatie van de Richtlijn leerde dat herziening nodig was vanwege (onder meer) technologische en wetenschappelijke ontwikkelingen waaronder AI, de opkomst van nieuwe bedrijfsmodellen, globalisering van de handel, een verschuiving naar een meer circulaire economie, de wens om de (bewijs)positie van benadeelden te versterken en meer rechtszekerheid te scheppen. Dit heeft geleid tot een voorstel voor een nieuwe Richtlijn uit 2022.² Op dit voorstel is vanuit verzekeraarszijde wel kritiek geuit, onder meer in de vorm van de door Insurance Europe uitgesproken angst voor verminderde verzekeraarbaarheid en/of hogere premies.³ Op 23 oktober 2024 is de nieuwe Richtlijn vastgesteld.⁴ Ter implementatie hiervan worden boek 6 en boek 7 BW gewijzigd.⁵ De nieuwe regels zullen gelden voor producten die op of na 9 december 2026 in de handel zijn gebracht respectievelijk in gebruik zijn gesteld.⁶

Wijzigingen in het aansprakelijkheidsrecht hebben gevolgen voor schadeverzekeraars. In deze bijdrage zoomen we in op de vraag wat er vanuit het perspectief van de schadeverzekeraar zoal wijzigt.

2. Wat houdt de (nieuwe) Richtlijn in?

De nieuwe Richtlijn schept, net zoals de huidige Richtlijn dat doet, een risicoaansprakelijkheid voor bepaalde schadetypes die het gevolg zijn van een gebrek in een product. Deze risicoaansprakelijkheid is niet absoluut; zowel de huidige als de nieuwe Richtlijn kent een limitatief aantal uitzonderingen. Men kan de toepassingseisen onder de huidige en nieuwe Richtlijn als volgt samenvatten⁷ (wijzigingen in vet/cursief):

Vereisten	Huidige Richtlijn	Nieuwe Richtlijn
Schade	Door dood of lichamelijk letsel en zaakschade aan andere zaak bestemd voor gebruik in de privésfeer > € 500	Door dood of lichamelijk letsel, medisch erkend geestelijk letsel , zaakschade aan een andere zaak bestemd voor gebruik in gemengde of privésfeer, vernietiging en corruptie van gegevens die niet

**voor beroepsdoeleinden worden
gebruikt alsook de daardoor
veroorzaakte (im)materiële
gevolgschade voor zover naar
nationaal recht vergoedbaar**

Gebrek	Objectief niet bieden van redelijkerwijs te verwachten veiligheid, met daarvoor drie gezichtspunten	Objectief niet bieden van redelijkerwijs te verwachten en/of op grond van EU en nationale recht vereiste veiligheid, met daarvoor negen gezichtspunten
--------	---	--

Product	Roerende zaak inclusief bestanddeel en elektriciteit	Roerende zaak, inclusief daarin geïntegreerde of daarmee verbonden component (inclusief digitale dienst), ⁸ elektriciteit, grondstof, software en digitaal fabrikagedossier ⁹
---------	--	---

Marktdeelnemer, d.w.z.:

Aan te spreken partij	Primair: producent, d.w.z. fabrikant eindproduct, grondstof en onderdeel én degene die zich als producent presenteert én degene die het product voor commercieel doel in de EER invoert Subsidiair (als producent niet kan worden vastgesteld): leverancier	Primair: fabrikant, d.w.z. ontwikkelaar en maker van product of component, degene die dat laat ontwikkelen en/of maken , degene die zich als fabrikant presenteert, aanbieder van bijbehorende dienst en degene die buiten zeggenschap van de fabrikant om ingrijpende wijzigingen doorvoert Subsidiair: EU-gemachtigde ¹⁰ en/of EU-importeur Meer subsidiair: fullfilmentdienstverlener
-----------------------	--	---

Meest subsidiair: distributeur en online platform (tenzij binnen één maand wordt doorverwezen)

Aansprakelijkheid	Ja, met zes uitzonderingen	Ja, met zeven uitzonderingen
-------------------	----------------------------	-------------------------------------

Tijdsverloop	Verjaring drie jaar na bekendheid Verval tien jaar na in verkeer brengen	Verjaring drie jaar na bekendheid Verval tien jaar na in verkeer brengen, maar termijn kan opnieuw starten na ingrijpende wijziging; bij letsel met lange latentietijd verval na 25 jaar
--------------	---	--

Exoneratie t.o.v. benadeelde	Niet mogelijk	Niet mogelijk
Kanaliserings	Als Richtlijn opgaat zijn bezitter en verkoper niet aan te spreken	Als Richtlijn opgaat zijn bezitter en verkoper niet aan te spreken
Bewijslast van gebrek, causaliteit en schade	Rust op eiser ¹¹	Rust op eiser, maar wettelijke bewijsvermoedens t.a.v. gebrek en causaliteit Invoering wettelijke disclosure-plicht

Vergelijking leert dat de nieuwe Richtlijn een aantal verruimingen kent ten opzichte van de huidige versie. De belangrijkste wijzigingen betreffen de verruiming van (i) het schadebegrip, (ii) het productbegrip en (iii) het daderbegrip. Een belangrijke beperking blijft dat alleen natuurlijke personen (consumenten) worden beschermd door de Richtlijn. Zaakschade en de bijbehorende gevolgschade van volledig bedrijfsmatig handelende benadeelden valt buiten het bereik van (ook) de nieuwe Richtlijn.

Dat het aantal uitzonderingen op de risicoaansprakelijkheid van zes naar zeven stijgt betekent niet dat de ruimte voor verweer wezenlijk toeneemt. Dat er meer uitzonderingen zijn geformuleerd houdt verband met de verruiming van het daderbegrip. Voor verschillende types van daders zijn eigen, door hen aan te dragen en te bewijzen, verweren geformuleerd. In essentie komen die verweren erop neer dat het product nog niet gebrekkig was toen het in het verkeer werd gebracht, dat de gebrekkigheid het gevolg is van het opvolgen van wettelijke voorschriften dan wel instructies van de fabrikant en dat het bij het in verkeer brengen objectief niet mogelijk was om het gebrek te ontdekken (zgn. ontwikkelingsrisico). Een beperking van de verweermogelijkheden vindt ondertussen plaats doordat de fabrikant ook aansprakelijk kan zijn als het product pas na het in verkeer brengen gebrekkig werd.¹² Software (zowel wanneer die software separaat is aangeboden als wanneer die software is geïntegreerd in een zaak) kan namelijk na verloop van tijd gebrekkig worden als de beveiliging kwetsbaar is geworden; het nalaten software-updates of upgrades aan te bieden kan onder de nieuwe Richtlijn aansprakelijkheid vestigen.¹³

Wij bespreken hierna een aantal gevolgen van de nieuwe Richtlijn voor de schadeverzekeringspraktijk. Hierbij moet bedacht worden dat het soms mogelijk is om ook aansprakelijkheid van de maker van een product te vestigen buiten de hier besproken productaansprakelijkheidsregelgeving om. Het Nederlands recht kent al lang de rechtsregel dat het in verkeer brengen van een gebrekkige zaak dat bij normaal gebruik voor het beoogde doel schade veroorzaakt, onrechtmatig is.¹⁴ Hiervoor is wel toerekenbaarheid (in beginsel: schuld) vereist.¹⁵ Dat nuanceert de verruimingen die de nieuwe regelgeving met zich meebrengen; in sommige situaties kon aansprakelijkheid toch al via artikel 6:162 BW worden gevestigd. Artikel 6 lid 3 en artikel 13 van de nieuwe Richtlijn bevestigt dat ook straks een beroep op het nationale contracten- en buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht open staat naast de Richtlijn.

3. Hoofdelijkheid en de betekenis van contractuele exoneratie- en vrijwaringsbedingen

Kenmerkend van de huidige Richtlijn is dat verschillende partijen hoofdelijk aansprakelijk kunnen zijn jegens de benadeelde, bijvoorbeeld de fabrikant van een gebrekkig bestanddeel samen met de fabrikant van het eindproduct. De nieuwe Richtlijn kent in artikel 8 een getrappt systeem van aansprakelijkheden. Schematisch weergegeven moet de benadeelde zich wenden tot:

- 1 EU-fabrikant; ontbreekt die dan
- 2 EU-importeur en/of EU-gemachtigde; ontbreekt die dan
- 3 fulfilmentdienstverlener; ontbreekt die en/of kunnen trede 1-3 niet worden vastgesteld dan
- 4 distributeur en/of online platform, tenzij tijdige doorverwijzing naar trede 1-3

Zoals artikel 12 van de nieuwe Richtlijn bevestigt, blijft hoofdelijke aansprakelijkheid in het nieuwe systeem mogelijk. Zo kunnen bijvoorbeeld zowel de fabrikant van het gebrekkige component als de fabrikant van het eindproduct (allebei trede 1) naast elkaar aansprakelijk zijn. Daarnaast kan bijvoorbeeld de buiten de EU gevestigde fabrikant (trede 1) aansprakelijk zijn naast de EU-importeur (trede 2). De Richtlijn laat onderling regres tussen marktdeelnemers toe, op een uitzondering in artikel 12 lid 2 na die de fabrikant van geïntegreerde software beschermt. Artikel 14 van de Richtlijn bepaalt dat het regres wordt beheerst door de regels van nationaal recht. Voor ons is dat artikel 6:10 BW jo. artikel 6:101-102 BW.

Op grond van ons nationale recht is voor het regres in de eerste plaats bepalend wat partijen onderling geregeld hebben. Bij gebreke aan dergelijke afspraken is bepalend in hoeverre de gebeurtenis waarvoor elke partij aansprakelijk is, heeft bijgedragen aan het ontstaan van de schade (bijdragenplicht op grond van veroorzakingsaandeel), waarna eventueel nog een billijkheidscorrectie mogelijk is. Via exonerationen en vrijwaringsbedingen kunnen contractspartijen afspreken wie in hun onderlinge verhouding de schade moet dragen. In de praktijk bedingt vaak de partij met de meeste onderhandelingsmacht dat de partijen met wie hij contracteert de schade moeten dragen, ook al is hun veroorzakingsbijdrage klein of nihil. De bescherming die hiertegen aan bedrijfsmatig handelende contractspartijen wordt geboden is beperkt. Een exoneration- of vrijwaringsbeding kan soms als onredelijk bezwarend ex artikel 6:233 BW worden aangemerkt.¹⁶ Sommige marktdeelnemers vallen echter onder de uitzondering van artikel 6:235 BW; in dat geval geldt de algemene voorwaarden-regeling uit artikel 6:233 e.v. BW niet. Daarnaast verklaart artikel 6:247 lid 2 BW de algemene voorwaarden-titel buiten toepassing in de situatie dat een van de zakelijke contractspartijen buiten Nederland is gevestigd. In uitzonderlijke gevallen kan de noodklep van artikel 6:2(48) lid 2 BW (derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid) maken dat het beroep op een exoneration- of vrijwaringsbeding aan de gebruiker wordt ontzegd. Deze bepaling wordt echter met terughoudendheid toegepast.¹⁷

De praktische consequentie hiervan is dat een aansprakelijkheidsverzekeraar geconfronteerd kan worden met aansprakelijkheid van zijn verzekerde voor schade die hij niet feitelijk veroorzaakt heeft, terwijl regres op de werkelijke schadeveroorzaker contractueel uitgesloten of beperkt is. Mogelijk heeft dat gevolgen voor de aangeboden dekking en/of berekende premie. Daarnaast wordt doorgaans geen dekking geboden aan de marktdeelnemer die op grond van een vrijwaringsbeding schade vergoedt waarvoor hij als zodanig niet

aansprakelijk is. Onder een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering ('AVB') wordt dekking voor zgn. supercontractuele aansprakelijkheid namelijk meestal uitgesloten.¹⁸ Markdeelnemers met beperkte onderhandelingsmacht moeten daardoor soms opkomen voor schades die zij feitelijk niet veroorzaakt hebben en ook niet op hun verzekeraar kunnen afwentelen. De omstandigheid dat zowel werkelijke aansprakelijkheid als verzekeringsdekking ontbreekt, kan wel een wegingsfactor zijn in de beoordeling van een beroep op artikel 6:233 BW en/of artikel 6:2(48) lid 2 BW.

4. Werk aan de winkel voor experts?

De nieuwe Richtlijn bepaalt dat wanneer een in het verkeer gebracht product ingrijpend wordt gewijzigd buiten de zeggenschap van de (oorspronkelijke) fabrikant om, degene die deze wijzigingen heeft doorgevoerd aansprakelijk wordt als ware hij fabrikant. Daarvoor is wel vereist dat het gebrek verband houdt met de ingrijpende wijziging. In dit soort gevallen zal de oorspronkelijke fabrikant in beginsel niet aansprakelijk zijn (omdat het product zoals door hem in het verkeer gebracht niet gebrekkig was).¹⁹ De aansprakelijkheid verschuift als het ware naar degene die de ingrijpende wijziging doorvoerde en er gaat ook een nieuwe vervaltermijn lopen voor zijn aansprakelijkheid. De Richtlijn definieert in artikel 4 sub 18 als 'ingrijpende wijziging' een wijziging die op grond van het EU of nationale recht inzake de productveiligheid als zodanig wordt aangemerkt, of – wanneer niet in een relevante bepaling is voorzien – een wijziging die de oorspronkelijke prestaties, het doel of type van het product wijzigt zonder dat deze wijziging was voorzien in de oorspronkelijke risicobeoordeling van de fabrikant, terwijl de wijziging de aard van het gevaar verandert, een nieuw gevaar creëert of het risiconiveau verhoogt. De sub 11 te noemen Verordening Productveiligheid is bij deze beoordeling onder meer van belang. In de literatuur wordt refurbishment wel als voorbeeld genoemd van een ingrijpende wijziging,²⁰ maar met dat begrip wordt soms bedoeld op alleen het terugbrengen van het product in zijn oorspronkelijke staat. In dat geval is geen sprake van een ingrijpende wijziging.²¹ Kortom, er zal steeds goed bekeken moeten worden wat de aan het product uitgevoerde handelingen nu precies inhielden.

Juist in een circulaire economie, waarin langduriger gebruik van producten wordt beoogd, komt het regelmatig voor dat producten na enige jaren worden opgeknapt en/of aangepast. Denk aan telefoons die bij zo'n 'opknapbeurt' vaak worden voorzien van nieuwe batterijen en/of opladers, die niet steeds afkomstig zijn van de oorspronkelijke fabrikant. Is het product (daarna) gebrekkig en ontstaat schade, dan wordt de vraag of de uitgevoerde activiteiten een ingrijpende wijziging inhouden en, zo ja, of de wijzigingen een gebrek meebrachten, dat de schade veroorzaakte. Hier kan de situatie ontstaan waarin de oorspronkelijke fabrikant en degene die later handelingen aan het product heeft uitgevoerd naar elkaar wijzen. Voor de vraag wie aansprakelijk is, zal het dan mede aankomen op de onderzoeksbevindingen van experts. Bij bijvoorbeeld telefoons die ontbranden door kortsluiting of producten die anderszins bij het schadevoorval ernstig beschadigd raken, zal het echter soms onmogelijk zijn om de precieze toestand van het product en/of de oorzaak van de schade vast te stellen. Juist dan ligt gebruik van (rechterlijke) bewijsvermoedens voor de hand. De rechter zou bijvoorbeeld aan de hand van het productiedossier van de fabrikant, het feit dat andere producten uit dezelfde batch geen gebreken vertonen en/of het feit dat het product tot aan het moment van de wijziging goed gefunctioneerd heeft, het (bewijs)vermoeden kunnen ontlenen dat het gebrek bij de wijziging is ontstaan. Het is dan aan degene die de ingrijpende wijziging heeft uitgevoerd om zo'n bewijsvermoeden te ontzenuwen. Ondertussen zal de benadeelde in zo'n 'kastje naar de muur'-situatie waarschijnlijk zowel de oorspronkelijke fabrikant als degene die de ingrijpende wijziging doorvoerde aanspreken, om er zeker van te zijn dat hij de juiste partij te pakken heeft. Meer gedaagde partijen in een procedure leidt doorgaans tot meer procedurekosten.

5. Onder welke polis is de 'prosument' verzekerd?

In de literatuur wordt de term 'prosumert' gebruikt om de persoon aan te duiden die zich niet geheel laat kwalificeren als consument, maar die ook niet volledig bedrijfsmatig handelt.²² Denk bijvoorbeeld aan degene die in een repair café tegen een kleine vergoeding wigtoed van buurtbewoners opknapt, of degene die in de avonduren poppetjes haakt en die via marktplaats verkoopt. In beide voorbeelden zou sprake kunnen zijn van productaansprakelijkheid onder de nieuwe Richtlijn.²³ Voor toepasselijkheid van de Richtlijn is slechts vereist dat de handelingen worden uitgevoerd in het kader van een handelsactiviteit, niet dat de aangesprokene fulltime of volwaardig handelaar is.²⁴ Maar is de 'fabrikant' uit deze voorbeelden wel adequaat verzekerd? Het is niet evident dat de schade in deze voorbeelden in particuliere hoedanigheid werd veroorzaakt, wat voor dekking onder een particuliere aansprakelijkheidsverzekering ('AVP') doorgaans wordt vereist. Hier liggen dus dekkingsdiscussies over de verzekerde hoedanigheid op de loer.²⁵ Overigens kan in het kader van Bedrijfsregeling Brandregres ('BBR') eveneens relevant zijn hoe de prosumert wordt gekwalificeerd; de BBR (huidige versie uit 2014) sluit regres door brandverzekeraars op particulieren namelijk in beginsel uit.²⁶ Wordt eenmaal vastgesteld dat de betrokkene de gewraakte handeling uitvoerde in het kader van een handelsactiviteit, dan zal hij echter vaak buiten de definitie van particulier vallen.

6. Wie is fulfilmentdienstverlener?

Het daderbegrip wordt in de nieuwe Richtlijn uitgebreid met de fulfilmentdienstverlener. Dit is een natuurlijk persoon of rechtspersoon die in het kader van zijn handelsactiviteit(en) minstens twee van de volgende vier diensten aanbiedt: (i) opslag, (ii) verpakking, (iii) adressering en (iv) verzending van een product zonder daarvan eigenaar te zijn. Daarbij geldt een uitzondering voor post-, pakketbezorg- en vrachtvervoerdiensten. Er is overigens niet precies uitgewerkt hoe ruim deze uitzondering moet worden uitgelegd.²⁷ Duidelijk is wel dat door deze nieuwe bepaling partijen die daar nu nog buiten vallen straks onder het bereik van de productaansprakelijkheidsregels kunnen vallen. Denk bijvoorbeeld aan expediteurs. Het gaat best ver dat een bedrijf dat welbeschouwd geen invloed heeft op de samenstelling of kwaliteit van een product toch aansprakelijk is voor gebreken daaraan. Simpel gezegd: al doet het bedrijf niets meer dan potjes met daarin een product opslaan, van een label voorzien en weer doorzenden, toch kan aansprakelijkheid worden gevestigd, al heeft het bedrijf zelf niets van doen met de inhoud van de potjes. De rechtvaardiging voor deze ruime aansprakelijkheid is de wens tot consumentenbescherming; consumenten moeten zoveel mogelijk een 'loket' binnen de EU krijgen om hun schade te verhalen.²⁸ We vragen ons af of alle fulfilmentdienstverleners zich ook steeds van hun rol en aansprakelijkheid bewust zijn.²⁹ De soep wordt waarschijnlijk in veel gevallen niet zo heet gegeten omdat het om een meer subsidiaire aansprakelijkheid gaat (trede 3). De benadeelde kan pas aankloppen bij de fulfilmentdienstverlener als er geen EU-fabrikant, EU-gemachtigde en/of EU-importeur aan te wijzen valt. Waar die ontbreken kan de fulfilmentdienstverlener echter met een fors aansprakelijkheidsrisico geconfronteerd worden. Dat onderstreept het belang van een AVB. AVB-voorwaarden kennen echter soms uitsluitingen voor aansprakelijkheid die verband houdt met (al dan niet van buiten de EU) geïmporteerde producten. Het is, ook voor de assurantietussenpersonen die fulfilmentdienstverleners bijstaan, dus nuttig om na te gaan of de lopende, of nieuw te sluiten, AVB voldoende aansluit op de bedrijfsvoering waar het gaat om aspecten zoals verzekerde hoedanigheid, dekkinggebied en eventuele uitsluitingen.

7. De fatale (?) termijn voor doorverwijzing door distributeurs en online platforms

In het getrapte systeem van aansprakelijkheden dat de Richtlijn introduceert, wordt de vierde trede vervuld door distributeurs en online platforms. Zij kunnen worden aangesproken als de markdeelnemers op de hogere treden niet in de EU zijn gevestigd en/of als hun identiteit niet kan worden vastgesteld. De distributeur en het online platform kunnen alsnog aan productaansprakelijkheid ontsnappen als zij binnen één maand nadat zij een daartoe strekkend verzoek ontvangen de identiteit van de betrokken markdeelnemers of de eigen distributeur alsnog bekend maken.³⁰ Het lijkt erop dat hiermee een fatale termijn in het leven is geroepen; het stellen van een termijn lijkt namelijk zinledig als er geen consequentie is aan schending. Vraag is echter of alle

distributeurs en online platforms hun organisatie ook zodanig hebben ingericht dat zij dergelijke informatieverzoeken tijdig opmerken en beantwoorden. Vooral bij kleinere partijen is voorstelbaar dat een kort voor een drukke periode, of vakantieperiode, ontvangen informatieverzoek enige weken blijft liggen, waarmee de termijn verstrijkt en mogelijk de escape voor productaansprakelijkheid verloren gaat. Verzekeraars zullen wellicht met het oog op dat scenario nadere dekkingseisen gaan hanteren.

8. Dekking voor nieuwe schadetypes?

Een schadetype dat onder de nieuwe Richtlijn voor vergoeding in aanmerking komt, is schade door verlies of beschadiging van niet voor beroepsdoeleinden gebruikte gegevens, inclusief de (im)materiële verliezen die hieruit voortvloeien. Data vertegenwoordigt immers in toenemende mate waarde.³¹ Hierbij kan worden gedacht aan de kosten van het laten herstellen van data, waarbij wij zouden menen dat daarvoor wel een dubbele redelijkheidstoets geldt, hoewel de Richtlijn die als zodanig niet voorschrijft.³² Ook gevolgschade komt voor vergoeding in aanmerking. Dit kan in de papieren lopen, denk bijvoorbeeld aan de situatie waarin vanwege een gebrek in de beveiliging van in een tablet geïntegreerde software de toegang tot een bitcoin-portefeuille verloren gaat. Op dit moment is deze vorm van schade niet steeds gedekt onder de AVB, die traditioneel dekking biedt voor (alleen) personen- en zaakschade.³³ Gevreesd wordt dat verzekeraars huiverig zijn om volledig dekking voor dit soort aansprakelijkheden te bieden, omdat cyberrisico's als lastig te calculeren worden beschouwd.³⁴ Zo wordt onder cyberverzekeringen bijvoorbeeld doorgaans slechts een beperkte dekking geboden.³⁵ Zo gezien is Nederlandse wetgever wellicht wat te optimistisch in zijn analyse dat de gevolgen van de nieuwe Richtlijn voor verzekerde marktdeelnemers beperkt zijn.³⁶

Daarnaast voorziet de nieuwe Richtlijn in vergoeding voor (medisch erkend) geestelijk letsel. Dat type schade is doorgaans niet verzekerd onder een beroepsaansprakelijkheidspolis ('BA'), die in de regel alleen dekking biedt voor zuivere vermogensschade. Bedrijven die bijvoorbeeld software ontwikkelen die in producten wordt geïntegreerd kunnen op grond van de nieuwe Richtlijn aansprakelijk zijn. Het is voor dat soort bedrijven zaak dat zij naast een BA-polis ook een AVB-polis sluiten, dan wel dat het schadebegrip onder hun BA-polis wordt verruimd.

9. Het verval van de franchise

Stel: een batch lampen kent een defect waardoor oververhitting ontstaat en de lampen schroeiplekken veroorzaken aan het meubilair waarop ze zijn geplaatst. De kosten van herstel of vervanging van de lamp vormen onder de huidige en de nieuwe Richtlijn geen vergoedbare schade,³⁷ hiervoor moet de eigenaar zich wenden tot de verkoper.³⁸ Voor de vraag wie aansprakelijk is voor de schade aan het meubilair (zaakschade aan een andere zaak die is bestemd voor gebruik in de privésfeer) is nu nog bepalend hoe hoog die schade is. Op dit moment geldt namelijk op grond van artikel 6:190 BW een franchise van € 500. Is de schade lager dan € 500, dan moet de benadeelde zich tot de verkoper in plaats van de fabrikant wenden. Is de schade hoger dan € 500, dan kan de benadeelde alleen terecht bij de fabrikant en kan hij op grond van artikel 7:24 lid 2 BW de verkoper niet voor de gevolgschade aanspreken.³⁹ De franchise vervalt in de nieuwe Richtlijn. Op het eerste gezicht brengt dat geen majeure verandering mee voor AVB-verzekeraars van fabrikanten. In de literatuur is echter gesignaleerd dat deze wijziging kan leiden tot meer massaschadeclaims.⁴⁰ Als de gebrekkige lampen uit het hier gebruikte voorbeeld zijn verkocht via een groot aantal verkoopkanalen en de gevolgschades minder dan € 500 zijn, zullen sommige consumenten het er mogelijk bij laten zitten omdat de kosten van het indienen van de claim niet opwegen tegen de schade. Wanneer straks voor alle kleine claims de fabrikant aangesproken kan worden, kan het interessanter worden om de claims te bundelen en een collectieve actie in te stellen.⁴¹ De daaraan verbonden kosten zijn in de regel omvangrijk. AVB-verzekeraars zullen hierdoor

wellicht vaker moeten opkomen voor kleinere claims, terwijl zij ook met hogere procedurekosten te maken krijgen.

10. Verruimde regresmogelijkheden door aanpassing van artikel 6:197 BW

Bij het opladen van de accu van een elektrische fiets wil wel eens brand ontstaan. De daardoor veroorzaakte schade aan inboedel- en opstal zal in de regel door een woonhuisverzekeraar worden vergoed, eventuele letselschade zou bijvoorbeeld voor rekening van een ongevallenverzekeraar kunnen komen.⁴² Deze verzekeraars subrogeren op grond van artikel 7:962 BW in de regresrechten van hun verzekerden. De regresmogelijkheid wordt echter beperkt door artikel 6:197 BW, dat bepaalt dat regresnemende verzekeraars zich niet kunnen beroepen op een aantal risicoaansprakelijkheidsbepalingen. Een daarvan is de productaansprakelijkheidsregeling uit artikel 6:185 BW. Als uitvloeisel van artikel 5 lid 2 van de nieuwe Richtlijn zal artikel 6:185 BW worden verwijderd uit artikel 6:197 BW. Aansprakelijkheidsverzekeraars van marktdeelnemers zullen daardoor vaker geconfronteerd worden met regresvorderingen van gesubrogeerd schadeverzekeraars. Ondertussen worden de regresmogelijkheden voor zaak- en ongevallenverzekeraars weer vergroot. Doorgaans biedt een schadeverzekeraar naast aansprakelijkheidsverzekeringen ook deze verzekeringen aan; what you lose on the swings, you gain on the roundabouts.

Wij hebben ons afgevraagd of de BBr nog aanvullende beperkingen voor regres door brandverzekeraars kan meebrengen. Wij denken dat dit zelden het geval zal zijn. Artikel 2 BBr eist voor regres op bedrijfs- of beroepsmatig handelende partijen dat er sprake is van onzorgvuldigheid, waarbij echter niet vereist is dat de aangesproken partij zelf onzorgvuldig handelde.⁴³ In veel gevallen zal een gebrek aan een product zijn terug te voeren op onzorgvuldigheid van de aangesprokene, of iemand voor wie hij aansprakelijk is. Aan het onzorgvuldigheidsvereiste uit de BBr wordt dan voldaan.

11. Recall en beredding

Op een fabrikant kan onder omstandigheden de plicht rusten om recall-maatregelen te nemen wanneer hij een (mogelijk) gebrek in zijn product bemerkt. Deze recall-verplichting wordt niet uitvoerig geregeld in de nieuwe Richtlijn; dit is namelijk al geregeld in de per 13 december 2024 geldende Verordening

Productveiligheid.⁴⁴ Hierin zijn naast uitvoerige veiligheidsvoorschriften ook allerlei onderzoeksdocumentatie-, communicatie-, bewaar- en recall-plichten opgenomen. Deze rusten niet alleen op de fabrikant, maar soms ook op zijn EU-gemachtigde, de importeur en de distributeur. Daarnaast wordt op allerlei marktdeelnemers, onder wie fulfilmentdienstverleners, een controleplicht gelegd. Voldoen deze marktpartijen niet aan de verplichtingen uit de Verordening, dan vergroot dit het aansprakelijkheidsrisico. Schending van een onderzoeks- of recall-verplichting kan bijvoorbeeld aansprakelijkheid vestigen. Schending van documentatie- en bewaarplichten kan de bewijspositie in een aansprakelijkheidsgeschil verslechteren.

Aansprakelijkheidsverzekeraars hebben er dus belang bij dat hun verzekerden zich aan deze plichten houden. In sommige AVB-voorwaarden komt men daarom uitsluitingen of dekkingsbeperkingen tegen voor de situatie dat de verzekerde in strijd met wettelijke (veiligheids)regels handelde.

Wanneer vaker recalls plaatsvinden, zal waarschijnlijk ook vaker de, als zodanig niet nieuwe, discussie volgen over de vraag wanneer de aan recall verbonden kosten als bereddingskosten moeten worden

vergoed.⁴⁵ Bereddingskosten zijn op grond van artikel 7:957 lid 2 BW onder de schadeverzekering en dus ook onder de aansprakelijkheidsverzekering mee verzekerd.⁴⁶ In dit kader is van belang dat de Hoge Raad het begrip beredding wat ruimer lijkt uit te leggen dan eerder in de literatuur wel werd aangenomen.⁴⁷ Duidelijk is

dat ten minste een deel van het nadeel dat een recall meebrengt, zoals gederfde winst en reputatieschade, niet onder een aansprakelijkheidspolis is gedekt. Voor partijen op wie een recall-plicht kan rusten kan het daarom interessant zijn om een aparte recall-verzekering, of extra recall-dekking onder hun bestaande aansprakelijkheidsverzekering, te bewerkstelligen.⁴⁸

12. Afsluiting en aanbevelingen

De wijzigingen in het productaansprakelijkheidsrecht zijn niet schokkend,⁴⁹ maar brengen wel op onderdelen forse verruiming met zich mee. Verzekeraars zullen hun verzekeringen daarop waarschijnlijk aanpassen. Daarbij zal vooral interessant zijn in hoeverre zij ook dekking (kunnen) gaan bieden voor 'gebrekkige software en verlies en beschadiging van data en in hoeverre zij willen opkomen voor risico's in verband met buiten de EU geproduceerde zaken. Onder het toepassingsbereik van de nieuwe Richtlijn (en Verordening Productveiligheid) kunnen marktpartijen vallen die zich daarvan mogelijk nog niet bewust zijn en, dus, daarvoor ook nog niet adequaat verzekerd zijn. Assurantietussenpersonen zullen hun opdrachtgevers hierover tijdig moeten informeren.

Noten

¹ Richtlijn EEG 1985/374 inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken ([Richtlijn - 85/374 - EN - EUR-Lex](#)).

² Eerder in *VAST* besproken door E. Schothorst-Gransier, 'Modernisering van de EU Richtlijn Productaansprakelijkheid op komst', [VAST 2023/B-018](#). Zie over het voorstel verder L.F. Dröge en O.J. Tijhuis, 'Herziening van de richtlijn productaansprakelijkheid', *MvM* 2023/2; R.L. Markus en Y. el Ghaddar, 'De nieuwe Richtlijn productaansprakelijkheid ontward', *AV&S* 2023/21; G.M. Veldt en P.W.J. Verbruggen, 'Themanummer 'De Richtlijn Productaansprakelijkheid revisted'- een inleiding', *NTBR* 2023/38; M.J.J. de Ridder, 'Productaansprakelijkheid bij schade aan het eindproduct door een gebrekkig productonderdeel', *NTBR* 2023/39; P.W.J. Verbruggen, 'Theoretische rechtvaardigingen voor het personele toepassingsbereik van het voorstel voor een nieuwe Richtlijn productaansprakelijkheid', *NTBR* 2023/40; G.M. Veldt, 'Empirische fundamenteen van het personele toepassingsbereik van het productaansprakelijkheidsvoorstel in relatie tot e-commerce', *NTBR* 2023/41; T.J. de Graaf, 'Buitencontractuele aansprakelijkheid van producenten van AI-systemen', *NTBR* 2023/42; N.M. Brouwer, T.F. Walree en P.T.J. Wolters, 'De invloed van de Cyber Resilience Act en de Herziene richtlijn productaansprakelijkheid op de verplichting tot en de aansprakelijkheid voor de beveiliging van persoonsgegevens', *NTBR* 2023/43; E.M.M. van Gool, 'De nieuwe richtlijn productaansprakelijkheid en circulaire economie', *NTBR* 2023/44; W.C.T. Weterings, 'Productaansprakelijkheid, (regres)claims en verzekering', *NTBR* 2023/45; J. Wansink en M.B.M. Loos, 'Productaansprakelijkheid in het digitale tijdperk', *NTBR* 2023/1-2; K.A. Jelsma en M. Amiri Bavandpour, 'Modernisering van de productaansprakelijkheidsrichtlijn: innovatief en baanbrekend?', *TVP* 2023/1 en K.A.P.C. van Wees en N.E. Vellinga, 'Voorstel nieuwe richtlijn productaansprakelijkheid', *VR* 2023/79.

³ Key messages on the revision of the Product Liability Directive van Insurance Europe d.d. juli 2021 ([Key messages on the revision of the Product Liability Directive](#)).

⁴ Richtlijn EU 2024/2853 inzake aansprakelijkheid voor gebrekkige producten ([Richtlijn - 2024/2853 - EN - EUR-Lex](#)).

⁵ De Memorie van toelichting ('MvT') op de voorgestelde wijziging van boek 6 en 7 BW is al gepubliceerd (<https://www.internetconsultatie.nl/implementatierichtlijnherzieningproductaansprakelijkheid/document/13990>).

⁶ Art. 2 lid 1 Richtlijn.

⁷ Voor de overzichtelijkheid hebben wij een aantal nuanceringen weggelaten uit dit schema, zoals dat een platform niet valt onder de definitie van marktdeelnemer in art. 4 sub 15 van de Richtlijn, of dat op grond van art. 6 lid 1 van de Richtlijn van het schadebegrip is uitgezonderd een product dat is beschadigd door een gebrekkig component dat door de fabrikant daarvan is geïntegreerd.

⁸ Zoals een via een app te bedienen fitness-functie die is ingebouwd in een horloge of de verkeerskaarten die voor een navigatie-apparaat worden gebruikt.

⁹ Het gaat bijvoorbeeld om bestanden die worden gebruikt om 3D te printen.

¹⁰ Zoals een handelsagent.

¹¹ Wel kunnen onder het huidige recht rechterlijke bewijsvermoedens worden gehanteerd, zie bijvoorbeeld HR 2 februari 1973, *NJ* 1973/315 (*Lekkende kruik I*), HR 1 oktober 1993, *NJ* 1995/182 (*Lekkende kruik III*) ten aanzien van het gebreksvereiste en HR 10 januari 2020, *NJ* 2020/45 (*Vivat/AFT*) ten aanzien van het causaal verband.

¹² Dit zal worden opgenomen in het nieuwe art. 185 lid 2 BW.

¹³ Vgl. MvT sub 2.4 onder a en onderdeel 6-D (p 24), zie ook De Graaf, *a.w.* Overigens gaat géén nieuwe vervaltermijn lopen door het uitvaardigen van een upgrade of update, tenzij deze een ingrijpende wijziging inhoudt (vgl. MvT p. 33). Mogelijk brengt e.e.a. met zich mee dat marktdeelnemers zich gehouden voelen om gedurende de looptijd van de vervaltermijn van (in beginsel) 10 jaar upgrades en updates te blijven uitbrengen.

¹⁴ HR 22 oktober 1999, *NJ* 2000/159 (*Koolhaas/Rockwool*); HR 30 juni 1998, *NJ* 1990/652 (*Halcion*) HR 6 december 1996, *NJ* 1997/219 (*Du Pont Hermans*). Zie hierover nader Asser/Sieburgh 6-IV (2023) nr. 258.

¹⁵ Daarbij geldt voor contractuele aansprakelijkheid wegens non-conformiteit van industrieel vervaardigde producten de jurisprudentieregel dat de tekortkoming naar verkeersopvattingen aan de verkoper wordt toegerekend, zie HR 27 april 2001, *NJ* 2022/213 (*Oerlemans/Driessen*).

¹⁶ Zie hierover Asser/Sieburgh 6-III (2022), nr. 413.

¹⁷ Vgl. Asser/Sieburgh 6-III (2022), nr. 479 e.v.

¹⁸ Vgl. J.H. Wansink, *De algemene aansprakelijkheidsverzekering*, Deventer: Kluwer 2006, nr. 3.4.

¹⁹ Zie ook Wansink en Loos, *a.w.* en Van Gool, *a.w.*, sub 4.2.

²⁰ Markus en el Ghaddar, *a.w.*

²¹ Vgl. Wansink en Loos, *a.w.* en Van Gool, *a.w.*, sub 4.1 en 4.3. In dat geval is er ook geen productaansprakelijkheid van degene die de handelingen aan het product verrichtte, vgl. MvT, sub 2.4 onder d.

²² Van Gool, *a.w.* onder verwijzing naar V. Mak, 'De 'prosument' in de platformeconomie: Startpunt voor herijking van het privaatrecht', *NJB* 2022/25.

²³ Overigens, in het tweede voorbeeld van de poppetjes zou op grond van de huidige regelgeving ook al sprake kunnen zijn van productaansprakelijkheid.

²⁴ Art. 8 lid 2 van de Richtlijn schakelt met fabrikant gelijk de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een product ingrijpend wijzigt zonder dat de fabrikant daarover zeggenschap heeft en het (gewijzigde) product

vervolgens in de handel brengt of in gebruik stelt. Art. 4 lid 7-9 Richtlijn verduidelijkt dat sprake is van in de handel brengen of in gebruik stellen wanneer dat geschiedt 'in het kader van een handelsactiviteit'.

²⁵ Zie over de verzekerde hoedanigheid uitvoeriger T. Hussein, 'Verzekerde hoedanigheid/verzekerde activiteit', in W.M.A. Kalkman e.a., *Compendium Verzekeringsrecht*, Den Haag; SDU 2024.

²⁶ Art. 1 Bbr. Een 'particulier' wordt in art. 7.4 van de BBr gedefinieerd als 'niet-bedrijfs en/of beroepsmatig handelende natuurlijke persoon'.

²⁷ Zie hierover onder meer Veldt, *a.w.*, par. 3 die als voorbeelden van fulfilmentdienstverleners naast platforms zoals Amazon en bol.com ook logistieke partijen zoals Ceva en Muller Maersk noemt en opmerkt dat '*de definitie ruim en snel toepasselijk is*'.

²⁸ Zie hierover nader Veldt, *a.w.* en Verbruggen, *a.w.*

²⁹ De MvT neemt sub 4 (p. 14) overigens tot uitgangspunt dat deze partijen eenvoudig kennis zullen (moeten) nemen van de nieuwe regels door raadpleging van het BW.

³⁰ Art. 8 lid 3 van de Richtlijn.

³¹ Aldus de considerans van de nieuwe Richtlijn sub 20.

³² Onder de huidige Richtlijn wordt voor de omvang van de schadevergoedingsplicht aangesloten bij titel 1, afdeling 10 van boek 6 BW (vgl. G.H. Lankhorst (*T&C BW*), aant. 2 bij afd. 3 boek 6 BW), zodat we aannemen dat bij gebrek aan een andersluidende Europese regel onder de nieuwe Richtlijn hetzelfde geldt. Overigens bevat de Richtlijn in art. 13 een eigen bepaling voor eigen schuld, die (grotendeels) overeenstemt met art. 6:101 BW. Kort gezegd, de schadevergoedingsplicht van de benadeelde kan worden benadeeld vanwege eigen schuld van hemzelf of van de persoon voor wie de benadeelde verantwoordelijk is.

³³ Vgl. Wansink, *a.w.*, nr. 2.3.

³⁴ Vgl. Weterings, *a.w.* sub 4.3.

³⁵ Zie N.M. Brouwer, *De cyberverzekering vanuit civielrechtelijk perspectief*, Deventer: Kluwer 2021.

³⁶ MvT sub 5, waarin staat dat marktdeelnemers normaliter een AVB hebben en dat de AVB in de regel de schadevergoeding en juridische kosten dekt. Daarbij is wel aangetekend dat niet verzekerde marktdeelnemers vanwege de verruiming geconfronteerd kunnen worden met hogere schadevergoedings- en juridische kosten.

³⁷ Wel aangeduid als 'transactieschade', vgl. G.H. Lankhorst (*T&C BW*), aant. 3 bij art. 6:190 BW.

³⁸ Dan wel kan hij op grond van art. 6:162 BW de producent aanspreken.

³⁹ Zie ook de vergelijkbare bepaling in art. 7:50am BW t.a.v. digitale diensten.

⁴⁰ Zie onder meer Markus en el Ghaddar, *a.w.*; Wansink en Loos, *a.w.*; Jelsma en Amiri Bavandpour, *a.w.*

⁴¹ Art. 5 lid 2 van de Richtlijn bevestigt dat een claim ook via een collectieve actie kan worden ingesteld.

⁴² In aanvulling daarop geldt dat ook indirect benadeelden, zoals naasten en werkgevers die loon hebben doorbetaald een beroep kunnen doen op de Richtlijn (zie ook MvT, p. 31-32).

⁴³ Zie de toelichting op de BBr (2014): *‘Bepalend is dus of onzorgvuldig handelen of nalaten een relevante factor is geweest bij het ontstaan van de brand. De aard van de aansprakelijkheid zelf (risico- of schuldaansprakelijkheid) is niet bepalend.’*

⁴⁴ Verordening EU 2023/988 van 10 mei 2023 inzake algemene productveiligheid ([Verordening - 2023/988 - EN - EUR-Lex](#)). Een verordening geldt rechtstreeks en hoeft dus niet te worden geïmplementeerd.

Het Warenwetbesluit algemene productveiligheid is ondertussen per 13 december 2024 vervallen ([wetten.nl - Regeling - Warenwetbesluit algemene productveiligheid - BWBR0006158](#)).

⁴⁵ Zie hierover bijvoorbeeld N. Vloemans, ‘Dekking onder een aansprakelijkheidsverzekering van de kosten van een productrecall’, in M.L. Hendrikse e.a., *De aansprakelijkheidsverzekering*, Zutphen: Paris 2011.

⁴⁶ Vgl. P. van Zwieten en K. Engel (*GS Bijzondere overeenkomsten*), aant. 2 bij art. 7:957 BW.

⁴⁷ HR 22 april 2022, *NJ 2022/207 (Asbestverontreiniging)*.

⁴⁸ Vgl. L.F. Dröge en Y.A. Rampersad, ‘Product recall: hoe te wapenen tegen schadelijke gevolgen van een terugroepactie’, *MvM* 2017/2 sub 4.

⁴⁹ Vgl. *MvT* sub 4 (p. 14) waarin wordt voorspeld dat de nieuwe Richtlijn niet tot een wezenlijke toename van rechtszaken zal leiden.

Keywords

Aansprakelijkheidsrecht
Cyberrisico
Productaansprakelijkheid
Regres
Schadeverzekeraar

Auteur(s)

Elisabeth van Emden

Advocate bij [NN Advocaten](#) te Den Haag en fellow aan het Onderzoekcentrum Onderneming & Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen

Lisanne Rijpkema

Advocate bij NN Advocaten